

Małgorzata Łakota-Micker,
Republika Chorwacji na drodze do NATO,
Wydawnictwo Dolnośląskiej Wyższej Szkoły
Przedsiębiorczości i Techniki, Polkowice 2011

W ostatnich latach nastąpił renesans zainteresowania się polskich badaczy problematyką bałkańską. Prekursorem jest oczywiście prof. Marek Waldenberg (*Rozbicie Jugosławii. Jugosłowiańskie lustro międzynarodowej polityki*, Wyd. Scholar, Warszawa 2005), a spośród grona Autorów wskazać także: Sebastiana Wojciechowskiego (*Integracja i dezintegracja Jugosławii na przełomie XX i XXI wieku*, Poznań 2002), Mirosława Dymarskiego (*Konflikty na Bałkanach w okresie kształtowania się państw narodowych w XIX i na początku XX wieku*, Wrocław 2010), Mirellę Korzeniewską-Wiszniewską (*Kształtowanie relacji między państwami byłej Jugosławii w ostatnim dziesięcioleciu – zarys problemu*, Lublin 2010 oraz *Serbia pod rządami Slobodana Miloševića. Serbska polityka wobec rozpadu Jugosławii w latach dziewięćdziesiątych XX wieku*, Kraków 2008), Partycję Sokołowską (*Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa RFN wobec państw obszaru byłej Jugosławii w latach 1990- 2005*, Toruń 2010) czy Andrzeja Malinowskiego (*Od autonomii do niepodległości. Ewolucja problemu Kosowa w latach 1974-2008*, Choszno – Gorzów Wlkp. 2010). Recenzowana monografia wpisuje się w ten nurt, ukazując inny, a jednocześnie niezwykle ważny element bałkańskich przeobrażeń, czyli akcesji Republiki Chorwacji do NATO. Podkreślić należy, że jest to na polskim rynku wydawniczym pierwsza publikacja na tytułowy temat.

Przedstawione do recenzji opracowanie jest pracą stosunkowo obszerną (276 stron masywnego tekstu), składającą się ze Wstępu, z czterech rozdziałów, Zakończenia, dwóch Aneksów oraz Kalendarium. Szczególnego podkreślenia wymaga znacząca kwerenda materiałów, którą odzwierciedla przedstawiona przez Autorkę Bibliografia. M. Łakota-Micker w sporym zakresie korzysta z dokumentów źródłowych, opracowań zwartych oraz publikacji prasowych w języku chorwackim, wspierając się także opracowaniami rodzimych autorów.

Przyjęty w pracy układ chronologiczno-problemowy pozwala na właściwe przedstawienie problemów szczegółowych, ułatwia prezentację własnych hipotez oraz twierdzeń. Takie podejście stworzyło Autorce możliwość dokonywania różnorodnych porównań i ocen, co dodatkowo uatrakcyjnia wywód.

Poszczególne rozdziały monografii poświęcone zostały dobrze wyselekcjonowanym problemom badawczym. Rozdział I – mający charakter części wprowadzającej w tytułową problematykę – poświęcony został prezentacji historycznych uwarunkowań państwowości chorwackiej. W odniesieniu do Bałkanów i trudnej historii tego regionu jest to założenie słuszne. Dzięki temu wprowadzeniu niezbyt wyrobiony czytelnik może bez większego trudu zrozumieć specyfikę chorwackiej polityki oraz stanowiska polityków europejskich wobec kwestii członkostwa tego państwa w strukturach euroatlantyckich.

Rozdział II zawiera szerokie omówienie procesu tworzenia się chorwackiej polityki zagranicznej i miejsca NATO w chorwackich działaniach na arenie międzynarodowej. Autorka wskazuje tu na szereg uwarunkowań związanych z procesami państwowotwórczymi na obszarze byłej Jugosławii, ich konsekwencje geopolityczne oraz opisuje kształt sytuacji wewnętrznej w tym państwie.

Rozdziały III i IV stanowią zasadniczą treść omawianej publikacji, odnosząc się do podstawowego celu badawczego. Są one znacznie bardziej rozbudowane w stosunku do dwóch wcześniejszych (liczą razem 170 stron). W pierwszym z nich Autorka dokonuje oceny procesu dostosowania się Chorwacji do wymogów NATO, zakresu i form angażowania się w programy szczegółowe (MAP, PARP) oraz omawia drobiazgowo uczestnictwo Chorwacji w Programie Partnerstwo dla Pokoju. Osobną, ale integralną częścią tego rozdziału jest fragment poświęcony praktycznej współpracy Chorwacji z NATO. Łakota-Micker prezentuje działania Misji przy NATO, rolę Karty Adriatycko-Amerykańskiej w procesie uzyskiwania statusu członka Paktu oraz zakres wspólnych działań z siłami NATO (w ramach misji ISAF). Natomiast Rozdział IV w całości został poświęcony ocenie faktu uzyskania statusu państwa członkowskiego Sojuszu Północnoatlantyckiego przez Republikę Chorwacji. Dr Łakota-Micker wskazuje tu na konsekwencje polityczne, gospodarcze i społeczne, dokonuje oceny kosztów procesu przystosowania oraz przedstawia stosunek opinii społecznej do kwestii akcesji.

Prezentowana monografia jest interesującą pracą i udaną próbą przedstawienia politycznych meandrów chorwackiej drogi do członkostwa w Pakcie Północnoatlantyckim, a jej wartość zwiększa fakt oparcia się Autorki na źródłach chorwackich. Podkreślając nowatorski aspekt recenzowanej pracy, stwierdzić należy, że kwestia członkostwa Chorwacji (i Albanii) w NATO, dosyć radykalnie zmieniająca przecież sytuację geopolityczną na Bałkanach, umknęła polskiej społeczności i nie wzbudziła szerokiego zainteresowania polskich politologów. Oceniana monografia jest więc materiałem dostarczającym niezbędnej wiedzy zarówno polskim politologom, jak i studentom kierunków politologicznych oraz bezpieczeństwa. Pozytywnie oceniając zawartość merytoryczną pracy, ale także jej przydatność dydaktyczną i praktyczną, muszę jednak wskazać na kilka niekonsekwencji, które w dużej mierze sprowadzają się do prezentacji wątków pobocznych, niekiedy związanych z tematem, ale nieodnoszących się do meritum. Dotyczy to zwłaszcza rozdziałów pierwszego i drugiego. Na przykład na stronach 50-57 Autorka dokonuje szczegółowego opisu sytuacji gospodarczej państwa. Oczywiście ma to wpływ na realizację programów dostosowawczych w siłach zbrojnych, ale zagadnienie owo nie zostało rozwinięte.

Prezentowana monografia stanowi ważne uzupełnienie dotychczasowego dorobku naukowego, poświęconego poszerzeniu strefy stabilności obszaru euroatlantyckiego. Jak słusznie zauważył w swojej recenzji (jej fragment został zamieszczony na 4. stronie okładki) prof. Radovan Vukadinović z Uniwersytetu w Zagrzebiu, *przedstawia drogę Republiki Chorwacji do NATO i może posłużyć jako przewodnik po nowoczesnej historii tego kraju*. Może być traktowana także jako materiał do studiów nad międzynarodowymi stosunkami politycznymi, militarnymi oraz polityką europejską.